

Nem halogatható a rendszerfrissítés

Ripszám Istvánt, a Mecsekerdő Zrt. vezérigazgatóját, az OEE általános alelnökét választották az Országos Erdőtanács elnökének

A 12 fős Országos Erdőtanács a Kormány véleményező, javaslattevő, tanácsadó testülete. Legfőbb feladata az erdő védelmét és a fenntartható erdőgazdálkodást érintő aktuális kérdések megtárgyalása, az erdőgazdálkodás tudományos-szakmai és széles körű társadalmi megalapozása, valamint az erdőhöz fűződő érdekek közti összhang megteremtése. Az idei évtől Ripszám István, a Pro Silva Hungaria Egyesület delegáltja, az OEE általános alelnöke és a Mecsekerdő Zrt. vezérigazgatója e testület elnöke, akit új megbízatásáról kérdeztünk.

Ripszám István, az Országos Erdőtanács új elnöke

• Ön az egyik állami erdészeti társaság, a Mecsekerdő Zrt. vezérigazgatója, tehát az erdőkezelés és -gazdálkodás gyakorlati oldaláról érkezik az Erdőtanács elnöki feladataihoz. Mi az Országos Erdőtanács szerepe és lehetősége ebből a perspektívából?

Magyarországon az erdővagyon több mint fele állami tulajdon, melynek a tulajdonosi jogait az Agrárminisztérium gyakorolja.

Ez egy jó modell, nemzetközi példák és a történelmi tapasztalat is azt mutatja, hogy az erdővel rendszerekben gondolkodva és cselekedve lehet jól bánni. Elég csak arra gondolnunk, hogy a trianoni ország- és erdővagyon-vesztéseinket követően a *Kaán Károly* által kezdeményezett Országfásítási Program egyik legfontosabb konklúziója éppen az volt, hogy sok kis földbirtokon nehéz, sőt lehetetlen megoldani az erdővagyon gyarapítását. Nagy, egységes

stratégia alapján kezelhető erdőterületekre van szükség.

Az Országos Erdőtanács az én értekezésemben szakmai döntéstámogatást tud nyújtani az erdőkezelés stratégiai és operatív kérdéseiben, az ágazati politikát formáló és az állami tulajdonosi jogokat gyakorló kormányzati döntéshozóknak. Ebből a szempontból gondolom szerencsésnek, ha a döntéstámogató testület tagjai a mindennapi gyakorlati erdőkezelés valóságának talaján állnak.

Az Országos Erdőtanács lehetősége pedig az, hogy segít a kormányzati döntéshozók számára egy, az egész ország számára létfontosságú témában, az erdővel kapcsolatban jó, előrelátó, az erdő és az ember, a társadalom érdekeit egyaránt szem előtt tartó döntéseket hozni. Azt gondolom, hogy az erdők ügye kiemelt közügy, amellyel kapcsolatban a döntéseknek generációk életminőségét meghatározó, óriási felelőssége van.

Az Erdőtanács megtisztelő elnöki megbízatásával kapcsolatban személyesen fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a testület munkájában eddig is és ezután is egy szakmai civil szervezet delegáltjaként veszek részt. Ennek számomra nem pusztán formális, hanem érdemi jelentősége van.

Ugyanis a Pro Silva Hungaria Egyesület elnökségi képviselője vagyok az Országos Erdőtanácsban, így ennek a szervezetnek a szellemiségét, szakmai irányvonalait képviselem és közvetítem. A Pro Silva Hungaria Egyesület pedig az alternatív, innovatív erdőkezelési módszerek szakembereit összekapcsoló szakmai civil szervezet.

Az egész pályámat az erdőben töltöttem, így nyilván a hagyományosnak tekintett erdőkezelési módszereket is átlátom, s tapasztalatot szereztem alkal-

mazásuk terén. Azonban úgy gondolom, hogy az előttünk, az erdők ügyéért dolgozó szakemberek előtt álló kihívások nagyon indokolják az alternatív módszerek előtérbe kerülését.

• Mit ért azon, hogy az erdőkkel rendszerekben gondolkodva és cselekedve lehet jól bánni?

Az erdő a legnagyobb szárazföldi élő rendszer. Itt, a Kárpát-medencében mai erdőink nagy része koprodukciós rendszer: természet és ember együttműködésének eredménye. Miért? Azért, mert az erdő már régóta az emberi érdeket, s nem csupán önmagát s a benne élő fajok érdekeit szolgálja.

Az erdőnek önmagához, saját fennmaradásához nincs szüksége az emberre. Az embernek van szüksége saját fennmaradásához az erdőre. Ezt az emberi szükségletet képviseljük, érvesítjük mi, erdészek.

Évszázadokkal ezelőtt az ember úgy képviselte saját érdekeit, hogy kifosztotta, elfogyasztotta az erdőt, kivéve belőle a számára értékes javakat. Majd rájöttünk, hogy ha feléljük az erdőben lévő természeti erőforrásainkat, nagy bajba kerülünk. Ezért hosszú távú tervezés és rendszeralkotás váltotta fel a rablógazdálkodást.

Ezt nevezzük ma *fenntartható erdőkezelésnek*, aminek a lényege az, hogy az erdő saját érdekei, gyarapodása, egészsége megőrzése mellett képes kiszolgálni az ember, a társadalom igényeit. Ez egy bonyolult ökológiai és ökonomiai folyamatokon alapuló, érzékeny rendszer, amelynek – ahhoz, hogy egyensúlyban tudjon maradni –, folyamatosan figyelni szükséges a működését, változásait, reakciót a külső körülményekre. Az erdész ma ilyen komplex rendszermenedzsment-feladatokkal foglalkozik.

• Melyek az Ön megítélése szerint az erdők működését befolyásoló legfontosabb változások?

Az elmúlt évszázadokban az erdők életét befolyásoló változásokat szinte kivétel nélkül az ember indította el. Úgy is lehetne fogalmazni, hogy a fenntartható erdőkezelés és -gazdálkodás szakmai rendszerét az önmagunkkal szembeni kontroll és korlátozás stratégiájaként kellett bevezetnünk.

Magyarország az erdőket érintő törvényi szabályozás tekintetében alapvetően jó helyzetben van, hiszen *Európa*

egyik legszigorúbb erdőtörvénye biztosítja a kontrollt és korlátozást.

Most azonban egy egészen új változással kell foglalkoznunk. A klímaváltozással, amelyik évről évre erőteljesebb nyomokat hagy az erdőkön. *Gyakorlatilag az erdők ügyének jelenleg egyik legmaghatározóbb tényezője a klímaváltozás.* A gyakorlati munkát végző erdészeknek sajnos minden nap dolguk akad vele, s ahhoz, hogy az erdők rendszerét képesek legyünk alkalmassá tenni ennek a változásnak a lekövetésére, az erdőtudománynak, a döntéshozói rendszereknek és jogszabályi kereteknek is változniuk szükséges.

Az erdőket a klímaváltozás hatásai-val szemben ellenállóbbá kell tennünk. Itt juthat kiemelt szerephez a Pro Silva Hungaria Egyesület által képviselt szakmai szemlélet, mert az alternatív erdőkezelési módszerek alkalmazása döntő tényező lehet az erdők ellenálló képességének növelése, a klímaváltozás hatásainak mérséklése területén.

• *Hol juthat szerephez a szükséges változások folyamatában az Országos Erdőtanács?*

Az Országos Erdőtanács közvetítő és integrátor szerephez juthat ebben a folyamatban. A legfontosabb talán a szemléletformálás és a dinamizálás. Az erdészek nem sietős emberek, ötven-száz-százötven évre előre gondolkodnak és cselekednek. Egy ilyen tempójú szakmai közösségnek, kultúrának nagy kihívás a klímaváltozás hirtelen megjelenése és sebessége.

Zambó Péter erdőkért és földügyekért felelős államtitkár az elmúlt hónapokban több szakmai fórumon ébresztőt fújt. Ehhez kapcsolódva az Erdőtanácsnak véleményem szerint fontos feladata a szakmán belüli szemléletformálás, dinamizálás. De ugyanilyen fontos a kifelé történő szemléletformálás is: az embereknek, a társadalomnak meg kell ismerniük az erdő és az ember együttélésének komplex rendszerét, a klímaváltozás erdőkre gyakorolt hatásait és a lehetséges megoldásokat.

Az erdők az emberekért vannak, az erdészek az emberekért, az emberek közelében dolgoznak, segít, ha munkájukat értő figyelem övezi. Ezen kívül az Erdőtanács lehet az egyik összekötő híd az erdővel foglalkozó kutatási és tudományos közösségek, az állami döntéshozók, az erdőkezelési gyakorlat, valamint a természetvédelmi szakmai és civil szervezetek között.

A természetvédelmi szakmai és civil szervezetekkel történő érdemi kapcsolattartás az erdők megőrzése és gyarapítása érdekében elengedhetetlen. E négy terület összekapcsolása, tudásterületeik integrációja hatalmas eredmény lenne.

• *Hogyan érdemes változnia a klímaváltozás által teremtett új helyzetben az erdőtudománynak, a döntéshozói rendszernek és a jogszabályi kereteknek?*

Alapvető fontosságú tény, hogy a jelenlegi teljes szakmai rendszerünk az 50-es, 60-as évek tudományos kutatásain és eredményein alapszik. Ezt a lehető legsürgősebben frissítenünk kell, tehát mai, 21. századi tudományos kutatásokra alapozott szakmai rendszert, működést kell létrehoznunk.

Ez már magában foglalja a következő lépést is: ugyancsak 21. századi szakmai premisszáik alapján érdemes elvégezni a jogszabályi keretek korrekcióit. Élénkíteni, ösztönözni kell az innovációt, nem csak technikai és technológiai tekintetben, hanem a hosszú távú stratégiai tervezésen alapuló kutatások területén is. *Például vissza kell hozni a szisztematikus fajtakísérleteket és származási kísérleteket, különös tekintettel a klímaváltozásra.*

• *Mi az első és legfontosabb lépés?*

Minden, ami szóba került, első és legfontosabb, de nyilván nem lehet elindulni egyszerre az összes feladat útján. *Ezért úgy gondolom, a legfontosabb a figyelemfelhívás, az ágazaton és szakmán belül, valamint a társadalom felé.*

A jelenlegi helyzetben megítélesem szerint tarthatatlan, *ha a társadalom fél-információk alapján alkot képet az erdőkről, az erdők ügyéről, az erdők problémáiról és azok lehetséges megoldásai-*

ról. Egyszer s mindenkorra tisztáznunk kell: *a 21. századi, természetközeli, ezért fenntartható erdőkezelési módszereket alkalmazó erdész feladatának szerves, elidegeníthetetlen része a gyakorlati természetvédelem.*

Tisztázni kell ember és erdő kapcsolatát: azt, hogy az ember szorul rá az erdőre, nem az erdő az emberre, valamint hogy ez a rászorultság az erdőt nem károsíthatja. Jó példa erre éppen a klímaváltozás. A természetes folyamatok átrendezik az ökológiai térképet, van, ahol emberi részvétel nélkül megszűnik az erdőborítás. A természet újra-rendezi sorait, önmagát, ahogyan ezt már megtette néhányszor az elmúlt évmilliárdok során.

A klímaváltozás miatt átalakuló természet folyamataiba az ember miatt kell beavatkozni, nekünk fog hiányozni a folyamatos erdőborítás, az erdők ökoszisztéma-szolgáltatásai, az erdők természetes szénmegkötő-képessége. A természet, így vagy úgy, megváltozik és újraalkotja önmagát.

Az ember áll a klímaváltozás fókuszában: egyrészt a jelenlegi ő generálta, másrészt a következményeitől ő szenved. Azaz amikor az erdők különféle módszerekkel megvalósított klímadaptációjáról, klímaváltozással szembeni ellenállóképességük növeléséről beszélünk, akkor erőfeszítéseink célja az emberi jólét, az emberi élet. Ezekre az összefüggésekre, tényekre a lehető legszeleesebb körben fel kell hívunk az emberek figyelmét, hogy a társadalom megértse az erdők ügyét, és megértse az erdészek munkáját. A következő időszakban kiemelten erre a folyamatra fog összpontosítani az Országos Erdőtanács, hogy támogatást, segítséget nyújtson a döntéshozók számára.

Lomniczi Gergely, Merena Rudolf

Indigo Communications

Fotó: **Mecsekerdő Zrt.**

